

Sosiaali- ja terveystoimen talousarvion 2021 valmistelu

142/02.02.00/2020

SOTEV 23.09.2020 § 73

Lisätiedot:

sosiaali- ja terveystoimen johtaja Ulla Tikkanen, puh. 050 355 3246
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kuntalain mukaan valtuuston tulee vuoden loppuun mennessä hyväksyä kunnan talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi. Samanaikaisesti valtuusto hyväksyy vähintään kolme seuraavaa vuotta koskevan suunnittelu-kauden taloussuunnitelman. Talousarvio on tämän kauden ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman ja talousarvion valmistelusta vastaa kaupungin hallitus. Talousarvioprosessin yhteydessä valtuusto päättää kunnan tulo- ja kiinteistöveroprosenteista. Ne tulee ilmoittaa verohallinnolle marraskuun puolivälin tienoilla.

Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion (henkilöstösuunnitelman) suunnittelukaudelle ml. mahdollisten eläköitymisten vaikutukset mitoitukseen. Kaupungin toiminnot tulee järjestää siten, että kaupungin henkilöstön kokonaislukumäärä ei kasva 2019-2021, ellei voida osoittaa, että palvelutarve edellyttää sitä. Taloussuunnitelman yhteydessä laaditaan investointiohjelma vuosille 2019-2023. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kaupungin kehittämisstrategian, joka perustuu valtuuston 12.3.2018 hyväksymään Kauniaisten kaupunkistrategiaan vuosille 2018-2022. Vuosittaiset mitattavat tavoitteet asetetaan kunkin vuoden talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Toimialat työstävät ja tarkentavat talousarviovuoden tavoitteitaan em. pohjalta.

Toimintaympäristö

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöä leimaa edelleen muutos. Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi on kunnissa lausuttavana.

Länsi-Uudenmaan sote-hankkeeseen osallistuvat kaikki alueen 10 kuntaa ja hankkeen edistämiseksi on saatu rahoitus ajalle 2020-2022. Hankkeen tavoitteena on varautua alueen yhteiseen sote-ratkaisuun, luoda tulevaisuuden sote-keskuskonsepti ja kehittää palveluja ja digi- ja ICT-ratkaisuja yhteistyössä.

Koronapandemia on heijastunut maaliskuusta alkaen laajasti soten toimintaan. Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto siirtyi keväällä alkaneen koronapandemian takia ja suunniteltu käyttöönotto on keväällä 2021. Syksystä 2020 lähtien valmistautuminen käyttöönottoon vie yhä enemmän Apotti-asiiantuntijoiden, tukihenkilöiden, pääkäyttäjien ja vähitellen koko henkilökunnan aikaa.

Muutospaineet edellyttävät uuden oppimista ja toimintakulttuurin muutosta. Vahvistamme edelleen ketterän oppimisen taitoja ja systeemiajattelua ja juurrutamme koronapandemian aikana tehtyjä kokeiluja ja uusia toimintatapoja. Henkilöstön hyvinvointia tukevia rakenteita tulee edelleen vahvistaa. Terveyspalveluissa on jatkettu palvelujen virtaviivaistamista digitaalisten palvelujen avulla, kehittämällä tiimityötä ja selkiyttämällä työnjakoa ja hoitopolkuja.

Kaikilla tulosalueilla on syksyn 2020 aikana päädytty tiimijohtamisen kehittämiseen asteittain kohti itseohjautuvuutta sekä yksilö- että ryhmätasolla. Kokeiluja tukee 2018 yhteisessä prosessissa valmistettu sote-käsikirja, esimiesten toimintaa ohjaava ja sanoittava uusien toimintatapojen jalkauttamista tukeva esimiehen työkalu.

Palvelujen kysyntään vaikuttaa väestön ikärakenne ja määrä. Terveysaseman palvelujen käyttäjäksi on kirjautunut kaikkiaan 1800 ulkopaikkakuntalaista terveyskeskusvaihtajaa. Myös lisääntynyt ulkopaikkakuntalaisten koululaisten määrä (noin 900 oppilasta) näkyy kouluterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa lisääntyneenä palvelutarpeena. Palvelutarpeeseen vastaaminen edellyttää säännöllistä arviointia resurssien riittävydestä. Perusterveydenhuollon resurssiselvityksen perusteella terveysaseman vastaanotolle perustettiin 1.9.2020 lääkärin, sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan vakanssit.

Tuottavuuden, palvelujen saatavuuden ja vaikuttavuuden lisäksi toimintaa arvioidaan asiakas- ja henkilöstökokemuksen näkökulmista. Asiakkuudet vaativat monenlaista osaamista ja asiakaspalvelua ja asiakaslähtöisyyttä on parannettava entisestään. Näihin haasteisiin varaudutaan hyödyntämällä asiakkailta saatua palautetta ja asiakaskyselyn tuloksia sekä luomalla rakenteet kaupungin eri toimialojen, järjestöjen ja ulkopuolisten toimijoiden välisen yhteistyön tueksi. Hyvä toiminta edellyttää tiedolla johtamista, joka vahvistuu Apotin käyttöönoton myötä.

Kytkemällä digitaaliset ja etäpalvelut osaksi hoitopolkuja ja potilasasiointia, tiedolla johtaminen osaksi soten arkea (Lean ja Apotti) sekä vahvistamalla palveluohjausta ja monialaista yhteistyötä tuetaan resurssien entistä tarveperusteisempaa kohdentamista sekä palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta.

Kaupunkistrategia 2018–2022 ja sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa kaupunkistrategiaa ja siinä asetettuja tavoitteita yhdessä muiden toimialojen kanssa. ”Kuntalainen keskiössä”, ”Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen” sekä ”Elinvoimainen kaupunki” ovat soten näkökulmasta keskeisimpiä strategisia painoalueita.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja terveyserojen kaventaminen sekä monialainen yhteistyö ovat läpileikkaavia näkökulmia kaikessa toiminnassa.

Tavoitteiden toteuttamista tukee johtamismalli, jonka perustana ovat yhteinen työ ja yhteiset asiakkaat, oppimisketteryys, kokeilut ja valmentava ja henkilökunnan osallisuutta tukeva johtaminen. Itseohjautuvuudella on mo-

nia muotoja operatiivisen toiminnan koordinoinnista itseorganisoitumiseen, joita sovelletaan tulosalueilla toimintaan parhaiten sopivalla tavalla.

Seurannan lähtökohtana on neljä näkökulmaa, joista 2021 painottuu toiminnallinen kyvykkyys Apotin käyttöönoton ja monipuolisten digitaalisten palvelujen käyttöönoton myötä. ”Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen” on mm. tuottavuuden parantamista toimintakulttuurin muutoksen tukemisen ja digitaalisuuden hyödyntämisen avulla. Se tukee myös asiakaslähtöisyyttä (Kuntalainen keskiössä) parantamalla palvelujen saavuutta. Asiakaskokemus ja kuntalaisten osallisuus palvelujen kehittämiseksi ovat tärkeitä painospisteitä. Toimintaympäristön tapahtuneet muutokset edellyttävät henkilökunnan fyysistä ja psykologista turvallisuutta ja valmentavaa esimiestyötä, mitkä vaikuttavat henkilöstökokemukseen. Vaikuttavuus ja laatu syntyvät edellisten tuloksena ja ilmenee hyvinvoivana väestönä, terveyserojen kaventumisena sekä siinä, että organisaatiolla on hyvä maine palveluntuottajana. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet kirjataan hyvinvointisuunnitelmaan. Vastaavasti lakisääteinen vuoden 2021 alussa valmistuva Ikäohjelma kattaa ikääntyvän väestön hyvinvointisuunnitelman.

Henkilöstö

Toimialalla on syksyllä 2020 yhteensä 156 vakanssia.

Sosiaalipalveluissa ei ole vuonna 2021 henkilöstömuutoksia. Tulosalueella vakinaistettiin määräaikaisen sosiaalityöntekijän virka 1.4.2020 alkaen. Näin on pystytty normaalin työajan puitteissa noudattamaan selvitysten määräaikoja, turvaamaan kaksikieliset palvelut ja parantamaan työhyvinvointia.

Vuoden 2020 alusta täytettiin geriatriin virka ja Villa Bredan hoivayksikön ja kotihoidon lääkäripalvelut ja terveysaseman muistipoliklinikka pystytään hoitamaan omana toimintana. Villa Bredan henkilöstörakennetta ja työnjakoa on arvioitu 2020 aikana. Yksiköiden lähijohtaminen, tiimityö ja työnjako vaativat tarkennuksia, minkä vuoksi organisaatioon tehdään joitakin muutoksia. Mm. palveluohjaustiimi siirretään palvelukeskuksesta suoraan vanhuspalvelupäällikön alaisuuteen ja laitoshuoltajatiimi siirtyy palvelukeskukseen.

Terveyspalveluissa rekrytoitiin 1.9.20 alkaen lääkäri ja kaksi hoitajaa, mikä mahdollistaa uuden toimintamallin kehittämisen ja käyttöönoton jo syksyllä 2020.

Suun terveydenhuollossa aloitti vastaava hammaslääkäri 15.6.2020. Perusterveydenhuollon resurssiselvityksen yhteydessä todettiin, että suun terveydenhuollon resurssitarve arvioidaan talousarviovalmistelun yhteydessä. Suun terveydenhuollossa kiireettömään hoitoon pääsyaika on ollut pitkä. Väestön määrän ja terveyskeskusvaihtajien määrän lisääntyessä on lisäresursointi (osa-aikainen hammaslääkäri ja yksi hammashoitaja) tarpeen. Vastaavan hammaslääkärin huoneen muuttaminen vastaanottohuoneeksi on ratkaisu lisääntyneeseen tilatarpeeseen.

Apotin käyttöönotto ajoittuu huhti-toukokuulle, mikä edellyttää lisähenkilös-

töä määrääjäksi mm. sijaistamaan tukihenkilöinä toimivaa henkilökuntaa. Vuodeksi 2020 arvioitu määräraha (125 000 euroa) varataan vuoden 2021 käyttötalouteen.

Talous

Kaupungin säästötavoitteet, Apotin käyttöönotto ja koronapandemian vaikutukset asettavat suuria haasteita toimialalle vuodelle 2021 asetetun talousarviokehityksen saavuttamiseksi. Lisäksi kunta-alan virka- ja työehtosopimukset solmittiin sopimuskaudeksi 1.4.2020 – 28.2.2022 ja sopimuskorotukset noudattavat ns. yleistä linjaa ja kustannusvaikutus on 3,04 % koko sopimuskaudella.

Kaupunginhallituksen 8.6.2020 hyväksymän toimialakohtaisen tulo- ja menokehityksen mukaan sosiaali- ja terveystoimen toimintakate vuonna 2021 tulisi olla -30 594 000 euroa. Kehys on 0,8 %:a suurempi verrattuna sosiaali- ja terveystoimen talousarvioon 2020. Nyt käsiteltävänä olevassa talousarvioesityksessä toimialan toimintakate on -31 630 000 euroa eli 3,4 % kehystä suurempi. Suurimmat selittävät tekijät kehystä suuremmalle toimintakatteelle on erikoissairaanhoidon kustannukset sekä Apotin käyttöönotto. Tulosalueiden peruspalvelutuotantoon ei olla esittämässä merkittäviä muutoksia.

HUS:n mukaan jäsenkuntien maksuosuus vuodelle 2021 on laskettu seuraavilla taustaoletuksilla ja periaatteilla:

- Vuoden 2021 keskimääräisen potilaskohtaisen kustannuksen lähtökohtana on vuoden 2019 toteutunut keskimääräinen kustannus/hoidettu jäsenkuntien erikoissairaanhoidon potilas (3 273 euroa/hoidettu eri potilas). Oletuksena on, että kuntaprofiili (mitä palveluita käytetään) säilyy ennallaan.
- Lisäksi keskimääräisen potilaskohtaisen kustannuksen laskennassa huomioidaan kuntayhtymätasoinen kustannustason keskimääräinen muutos sekä toiminnalle asetettu tuottavuustavoite (2019-2021). Kustannustasonmuutokseksi on arvioitu 4,1 % (2020: 2,4 %; 2021: 1,7 %) ja tuottavuustavoitteeksi 2,0 % (2020: 1,0 %; 2021: 1,0 %).
- Huomioidaan vuoden 2021 ennustetun väestön määrän muutoksen vaikutus palvelutarpeeseen ja maksuosuuksiin. Väestömäärän kasvu tarkoittaa HUS-tasolla palvelukysynnän kasvua ja sitä kautta tuotantovolyymien kasvua. Tilastokeskuksen ennuste vuoden 2021 Uudenmaan väestömääräksi on 1 712 123 asukasta. Palveluiden käyttö suhteessa kunnan väestömäärään oletetaan pysyvän ennallaan (2019: 32,3 %).

Kauniaisten jäsenkunnan maksuosuus vuodelle 2021 on 9,84 milj. euroa, mikä on 1,8 % (170 000 euroa) suurempi tilinpäätökseen 2019 verrattuna. Jäsenkunnan maksuosuuden päälle HUS on arvioinut koronakeväästä johtuvien hoitojonojen purkamisen lisäävän kustannuksia noin 450 000 euroa vuonna 2021. HUS on arvioinut, että koronakeväästä johtuvien hoitojonojen purkaminen saadaan tehtyä vuoden 2021 aikana ja tästä ei aiheudu lisäkustannuksia vuodelle 2022, mikäli koronatilanteessa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Tietoa valtion mahdollisesta kompensatiosta hoitovelan kattamisen osalta ei vielä ole. Näin olleen talousarviossa on varauduttu 10,3 milj. euron erikoissairaanhoidon kustannuksiin vuonna 2021, mikä tar-

koittaa 6,7 %:n kasvua tilinpäätökseen 2019 verrattuna. HUS:n tuottamiin ensihoidon kuluihin on varattu 170 000 euroa. HUS veloittaa kunkin järjestämisalueen ensihoitotoiminnan kustannukset järjestämisalueen kunnilta kapitaatioperusteisesti. Laskutus tasataan vuoden lopussa ensihoidon palveluiden toteutuneita kustannuksia vastaavaksi.

Apotin käyttöönotto huhtikuussa tarkoittaa 600 000 euron Apotti-laskutus- kuluja vuodelle 2021. Tästä puolet on laskutusta, joka ei ole sisältynyt aikaisempaan talousarviopohjaan. Sopimuksen mukaisesti käyttöönoton myötä Apotti ryhtyy laskuttamaan tuotannon kiinteiden kulujen ja hallintokulujen lisäksi poistoja ja tuotannon muuttuvia kuluja. Apotin käyttöönottoon on varattu talousarviossa lisäksi henkilökunnan koulutusten aikaisiin sijais- kuluihin. Vuonna 2021 tulee myös välttämättömiä tietoliikennekuluja sekä päällekkäisiä järjestelmäkustannuksia siirtymävaiheen ajaksi. Vuonna 2022 vanhat potilas- ja asiakastietojärjestelmät voidaan pääosin irtisanoa, mikä tarkoittaa noin 350 000 euroa vuositasolla.

Talousarvion 2021 strategialuonnos toimitetaan valiokunnan jäsenille erikseen.

Liite: Sosiaali- ja terveystoimen talousarvioesitys 2021
Oheismateriaali: Tulosalueittain TAE2021

Sosiaali- ja terveysjohtaja:

Valiokunta merkitsee tiedoksi vuoden 2021 talousarviovalmistelun tilanteen.

Asian käsittelyssä huomioitiin jäsenille erikseen toimitettu talousarvion 2021 strategialuonnos.

Päätös:

Valiokunta hyväksyi päätösehdotuksen.